

RONJENJE U SIGURNOSTI

Letos mineva štirideset let od prve izdaje za mnoge kultne knjige Ronjenje u sigurnosti, ki na območju bivše Jugoslavije velja za svojevrstno »biblijo« potapljanja. Knjiga je pod naslovom Ronjenje u sigurnosti – Prvo i obnovljeno izdanje konec letošnjega septembra ponovno ugledala luč sveta, a le za kratek čas, saj je bila, kljub temu da je ni mogoče dobiti v knjigarnah, v prej kot mesecu dni razprodana. Knjiga oblikovno sledi izvorniku, saj je med drugim ohranjen motiv na ovitku, ki ga je leta 1971 narisal prof. Bojan Pešl, fotografije pa ostajajo dokumentarno črno-bele. Vsebina je osvežena in posodobljena. S tem je knjiga ponovno postala aktualna tako za potapljače vseh kategorij kot tudi za inštruktorje.

Branko Ravnak Foto: G. Bosonoga

Ekskluzivni intervju za revijo Potapljač s prof. dr. Stracimirjem Gošovičem

Ob tej priložnosti smo poklicali starostno hiperbarične in pomorske medicine, prof. dr. Stracimirja Gošoviča, avtorja knjige, in ga posebej za revijo Potapljač zaprosili za kratek intervju, v katerem nam je predstavil Ronjenje u sigurnosti od leta 1971 do danes.

Povejte nam prosim, kako je daljnega leta 1971 nastala prva izdaja Ronjenje u sigurnosti in komu je bila knjiga takrat namenjena?

Do leta 1971 so bili na območju bivše Jugoslavije na voljo potapljačem le redki primerki knjige dr. Nikole Babca Ronjenje i podvodni radovi iz leta 1953. Ta odlična knjiga vsebuje zgolj tehnične probleme potapljanja v klasičnem skafandru, ni pa omenje-

no avtonomno potapljanje, ki v času pisanja njegove knjige pri nas sploh ni obstajalo. Prav zaradi tega so me potapljači splitskega Mornarja, med katerimi bi posebej izpostavil Milovana Sekulića in Đorđeta Komazeca, nagovorili, da sem pričel pisati knjigo o medicinsko-tehničnih in edukacijskih problemih avtonomnega potapljanja. Tako je nastalo prvo Ronjenje u sigurnosti.

Kakšno je bilo potapljanje in kakšno šolanje potapljačev v tem času? Od koga oziroma iz česa so se učili?

Le redki potapljači v Splitu, Pulju in Sloveniji so konec petdesetih let 20. stoletja imeli aparate na zrak in uteži. S tem so se praktično potapljali le v kopalkah. Potapljaški tečaji so v

tistem času trajali okoli štiri tedne. Načrt in program tečajev se takrat nista razlikovala od tistih za prvo kategorijo avtonomnih mornariških potapljačev. Na začetku so na tečajih tehnično problematiko v glavnem predavali potapljači, ki so bili podoficirji ali oficirji JVM (Jugoslovanska vojna mornarica), medicino potapljanja pa so obširno in sistematično predavali mornariški zdravniki. Potapljači so si na predavanjih večinoma zapisovali in se kasneje iz zapiskov učili. Ob koncu tečaja so sledili teoretični in praktični izpiti, pri čemer je treba poudariti, da sta bili kakovost teoretičnega in praktičnega dela ter kontrola naučenega na zelo visokem nivoju.

Kaj se je po vašem mnenju spremenilo v potapljanju v teh štiridesetih letih? Je postalo potapljanje varnejše ali samo dostopnejše večjemu številu ljudi?

Veste, v zadnjih dvajsetih letih se teoretično in praktično šolanje potapljačev vse bolj reducirata. Šolanje potapljačev v največjem delu poteka v potapljaških centrih izključno na komercialni bazi, pogosto se zaključi v dveh vikendih, redkeje traja dlje, zaradi česar sta tako teoretično kot praktično znanje na nižjem nivoju. Vseeno je treba izpostaviti, da obstaja manjši del odlično opremljenih potapljaških centrov in klubov, v katerih se še vedno pridobiva znanje na visokem nivoju. Kratkotrajnost šolanja se danes do neke mere nadomešča s tehnično bolj kakovostno potapljaško opremo, z vidika varnosti pa v glavnem z uporabo kakovostnih zaščitnih oblek (suhe obleke variabilnega volumna), obvezno uporabo kompenzatorja plovnosti in, kar je najvažnejše, poleg glavnega tudi z uporabo rezervnega hidrostatskega regulatorja. Vse pogosteje se uporabljajo tudi potapljaški računalniki, ki ob pravilni uporabi in tehnični kontroli še povečujejo stopnjo varnosti. Menim pa, da nepopolnega teoretičnega in praktičnega znanja tehnika ne more v popolnosti nadomestiti. Znanje bi moralo slediti zdajšnjemu nivoju

tehnične opremljenosti oziroma razvoju opreme. Vsemu temu je treba dodati tudi problem neobvezne medicinske selekcije in kontrole potapljačev, kar prav tako ogroža varnost potapljačev. Zaradi tega se zavzemam za to, da se ponovno uvedeta medicinska selekcija neprofesionalnih potapljačev in obdobja liberalnejša zdravstvena kontrola. Navedeno zahtevo posebno jasno definirajo obvezujoči predpisi v nekaterih zahodnih državah.

Danes obstaja precej načinov, kako se naučiti potapljati, od videa do tako imenovanega e-learninga, tečaja preko interneta. Koliko so v tem modernem času knjige, kot je vaša, še vedno aktualne?

Menim, da so knjige, kot so Ronjenje u sigurnosti in njej podobne, v primeru, da se dobro preučijo, lahko še vedno zelo uporabne. O uporabnosti moje knjige pa sam ne morem govoriti in presojo prepuščam bralcem.

Zakaj ste se odločili, da za ponatis, ki je izšel letos, vzamete prav prvo izdajo iz leta 1971? Je na to odločitev vplivalo dejstvo, da ste profesionalna in vojna potapljanja kot tudi komercialna in mornariška globinska potapljanja obdelali v drugih knjigah?

Osnovni razlog, zakaj se knjiga Ronjenje u sigurnosti v izvorni obliki tiska znova, je njena popularnost in ugoden sprejem širokega kroga uporabnikov skozi štirideset let, ne nazadnje tudi povpraševanje po prvi izdaji iz leta 1971, saj ta izdaja velja za svojevrstno bibliofilsko redkost. Knjiga je namreč imela najmanjši obseg izmed vseh poznejših izdaj, vendar je kljub temu celovito obdelala medicinsko-tehnično in učno gradivo za potrebe potapljačev in inštruktorjev rekreativnega potapljanja, kot ga imenujete danes. Drugi razlog je dejstvo, da sem v štiridesetih letih v ponovljenih izdajah in drugih strokovnih knjigah (Commercial And Naval Deep Diving Manual in Priručnik za profesionalna i vojna ronjenja, op.) obdelal tako profesionalno, vojno kot tudi komercialno in globinsko potapljanje.

V čem se knjiga Ronjenje u sigurnosti – Prvo i obnovljeno izdanje, ki je izšla konec leta, razlikuje od prve izdaje iz leta 1971?

Kljub želji, da bi se Ronjenje u sigurnosti – Prvo i obnovljeno izdanje čim bolj približalo izvorni izdaji iz leta 1971, in zaradi želje, da bi bila knjiga enako uporabna kot pred štiridesetimi leti, jo je bilo potrebno temeljito posodobiti. Posodobitev je obsegala izločitev zastarelih tekstov

in prilagoditev nekaterih tekstov o tehniki in medicini potapljanja, ki kažejo na probleme v začetni fazi avtonomnega potapljanja. V knjigo je bilo potrebno vnesti številne nove tehnične podatke, nove dekompresijske tabele in tabele, ki poenostavljajo pripravo plinskih mešanic. Kljub navedenemu smo naredili vse, da je knjiga obdržala videz izvirnika, zato smo tudi ohranili črno-bele fotografije in nismo dodajali barvnih. Čeprav prvi izdaji manjkajo številna poglavja, ki so bila dodana v naslednjih izdajah in v katerih so bile obdelane številne tehnike potapljanja v posebnih pogojih, knjiga praktično prikazuje standardno avtonomno potapljanje na celovit način, kar je dovolj za šolanje vseh kategorij rekreativnih potapljačev, od potapljačev začetnikov do inštruktorjev najvišjih kategorij. Knjiga je izdana v moderni tehniki na kvalitetnem papirju in z dobro vezavo, kar ni vplivalo na ceno, tako da je knjiga cenovno še vedno dostopna potapljačem.

V knjigi ste v poglavju Razvoj podvodnih aktivnosti na Jadranu dodali še kratek pregled dogajanj med leti 1964 in 1990. Ali po vašem mnenju obstaja možnost, da kdaj izide podrobna zgodovina potapljanja v jadranski regiji?

Moram vam reči, da kljub velikim težavam že dalj časa zbiram in urejam podatke o zgodovini potapljanja v jadranski regiji od Avstro-Ogrske pa vse do današnjih dni. Trenutno ne razmišljam o samostojni knjigi, saj je delo preobširno in zahteva ogromno časa. To prepuščam drugim, ki želijo napisati zgodovino potapljanja na območju bivše Jugoslavije ali pa zgodovino potapljanja samostojnih republik. Del gradiva oziroma povzetek pripravljam za prvo slovensko izdajo Ronjenja u sigurnosti, ki je v pripravi na zahtevo potencialnega založnika.

Če je bila prva izdaja posvečena inženirju Karlu Baumanu in potapljačem, zaradi katerih ste vzljubili potapljanje, komu je posvečena nova izdaja?

Prva in obnovljena izdaja je posvečena mojim vnukom, poleg tega pa se z originalnim ovitkom in precejšnjim delom risb, ki so ostale v novi knjigi, želim pokloniti spominu na prerano umrlega dolgoletnega sodelavca in prijatelja prof. Bojana Pešla, čigar korenine so slovenske. Bojan, ki je bil po osnovni izobrazbi slikar, je bil dolga leta kustos Pomorskega muzeja Split in velik zaljubljenec v morje.

Knjiga je, kljub temu da je ni v knjigarnah, praktično razprodana. Ali ste presenečeni?

Seveda sem presenečen, kako ne bi bil. Knjiga, iz katere so se v času, ko ni bilo modernih učnih pripomočkov, učile prve generacije športnih potapljačev pri nas, kasneje pa tudi njihovi sinovi, hčerke in vnuki, je v vsem tem času pridobila izreden ugled. Čeprav gre za delni ponatis prve izdaje, ki mu je sledilo skupaj z angleško izdajo še šest razširjenih izdaj, je bila celotna naklada 1000 izvodov razprodana prej kot v mesecu dni. Prav tako je tudi že vnaprej prodan del naklade ponatisa, ki bo izšel v kratkem, kar je zame res prijetno presenečenje.

Če so anglofoni s šesto izdajo s pomočjo Best Publishing Company dobili Safe diving, ali obstaja upanje, da Slovenci, ki so po vaših besedah največji kupci Ronjenja u sigurnosti, dobijo svojo prvo izdajo v slovenščini?

Pričakanje, da se knjiga pojavi v slovenskem jeziku, je povsem realno, predvsem zato, ker mlajše generacije v Sloveniji vse manj poznajo hrvaški in srbski jezik. Priprave za prvo slovensko izdajo so že v teku tako s strani avtorja kot grafičnega urednika in potencialnega založnika. Za osnovo bo uporabljen izvorni tekst zadnje knjige, dopolnjen z obširno zgodovino potapljanja, sodobno grafično podobo in aktualnimi barvnimi fotografijami.

Spoštovani profesor, hvala, ker ste si vzeli čas za naše bralce. Naj vas ob koncu samo še vprašam, kje je mogoče dobiti knjigo.

Pogovor mi je bil v veselje. Kar se tiče knjige, pa kot že rečeno, čakam na ponatis. Zaenkrat se po mojih podatkih še nekaj izvodov dobi v Plavalnem klubu Slovenske Konjice, ki januarja pripravlja festival podvodnega filma in videa, kamor so me povabili. Vendar, saj veste, v mojih letih je težko obljubljeni za daleč naprej. Če bom živ in zdrav, se verjetno vidimo konec januarja v Sloveniji.

